

خلاصه

مقدمه: پاندمی کرونا با تعداد موارد ابتلا و مرگ‌های ناشی از آن مشکل بزرگی برای بهداشت جهانی ایجاد کرد. شیوع همه‌گیری بیماری‌های نوپدید و بازپدید در هر سالی امکان‌پذیر است و نظام سلامت می‌بایست آمادگی لازم را برای مواجهه با آن با برنامه‌ریزی مناسب داشته باشد تا خدماتی مانند مراقبت بیماران مبتلا به بیماری‌های غیرواگیر که حائز اهمیت فراوان است دچار غافلگیری و اختلال نشود. مطالعه حاضر سعی نموده چالش‌ها و راهکارهایی که مدیریت بیماری‌های غیرواگیر در سطح اول ارائه خدمات در زمان شیوع پاندمی بیماری‌های مسری با آن مواجه می‌شود را شناسایی و معرفی نماید.

روش پژوهش: مطالعه حاضر در سه مرحله انجام شد. در مرحله اول با استفاده از مطالعه مروری، مقالات مرتبط در پایگاه‌های اطلاعاتی تعیین‌شده جستجو و ۱۷ مطالعه در مورد اجرای استراتژی‌های تطبیقی برای ارائه خدمات بیماری‌های غیرواگیر مورد بررسی قرار گرفت. در مرحله دوم با ۱۱ نفر از صاحب‌نظران و مدیران ارائه دهنده خدمات بیماری‌های غیرواگیر در سطح اول ارائه خدمات مصاحبه شد. در مرحله سوم با ۶۰۰ نفر از دریافت‌کنندگان خدمات بیماری‌های غیرواگیر در استان تهران مصاحبه بعمل آمد. سپس یافته‌های حاصل از مطالعه مروری و مصاحبه‌ها جمع‌بندی و راهکارهایی برای ارائه خدمات بیماری‌های غیرواگیر در زمان شیوع همه‌گیری (اپیدمی و پاندمی) بیماری‌های مسری ارائه گردید.

یافته‌ها:

با بررسی داده‌های داخلی اعم از داده‌های مطالعه استپس، داده‌های سامانه سیب و نیز مطالعه انجام شده بر روی ۶۰۰ نفر از خدمت‌گیرندگان مشخص شد که ارائه خدمات بیماری‌های غیرواگیر در سطح اول ارائه خدمات بهداشتی درمانی در زمان شیوع پاندمی بیماری‌های مسری مانند کرونا دچار اختلال شده و بسیاری از بیماران به علل مختلف از جمله ترس از ابتلا به بیماری‌های واگیردار و عدم پیگیری ارائه دهنده‌گان خدمات از مراجعه مجدد به مراکز بهداشتی درمانی و پایگاه‌های سلامت اجتناب می‌کنند. با بررسی نظرات خبرگان مشخص شد که اهم چالش‌های پیش روی سطح اول ارائه خدمات عبارتند بودند از مغفول ماندن بیماری‌های غیرواگیر، کمبود نیروی انسانی، درگیر پاندمی شدن کارکنان، طولانی شدن زمان مراقبت‌ها، تجهیزات ناکافی، بی‌انگیزگی پرسنل، ترس مردم از بیماری کووید ۱۹. همچنین با بررسی نظرات ۶۰۰ نفر از خدمت‌گیرندگان مشخص شد که ۵۳ درصد آنها را افرادی با سطح سواد ابتدایی و بی‌سواد تشکیل می‌دادند و ۶۸ درصد آنها خانم‌ها بودند و از نظر سنی ۶۵ درصد ۵۰-۷۰ سال سن داشتند. وجود سیستم شبکه، سامانه ثبت بیماران و داشتن اطلاعات بیماران از نقاط قوت و ثبت داده‌های سطحی، نگرش نامناسب مسئولین، عدم اولویت‌دهی به بیماری‌های غیرواگیر، درمان نگر بودن سیستم سلامت، برنامه‌ریزی نامناسب، چندپیشگی پرسنل و

عدم وجود نیروی تخصصی غیرواگیر در سطح اول ارائه خدمات، کمبود پزشک و تجهیزات از نقاط ضعف ارائه خدمات در سطح اول شناخته شد.

ارائه مراقبت‌های غیرواگیر در زمان شیوع همه‌گیری بیماری‌های مسری را می‌توان با راهکارهایی شامل ارائه خدمات غیرحضور و خودمراقبتی، ارائه خدمات در منزل، تاسیس کلینیک‌ها و مراکز مخصوص بیماری‌های غیرواگیر، استفاده از پزشکی از راه دور و الکترونیکی شدن خدمات، افزایش نیروی انسانی ارائه دهنده خدمات بیماری‌های غیرواگیر، تغییر طول دوره مراقبت‌ها و همچنین ارائه خدمات به بیمارانی که نیاز بیشتری دارند، بهبود بخشید.

نتیجه‌گیری: با توجه به ترس مردم از ابتلا به بیماری‌های واگیر در زمان شیوع پاندمی و همچنین درگیر شدن پرسنل بهداشت و درمان به ارائه خدمات مرتبط با همه‌گیری، ارائه خدمات در زمینه بیماری‌های غیرواگیر در سطح اول ارائه خدمات در کشور دچار اختلال شده است. می‌توان با راهکارهایی نظیر ارائه خدمات غیرحضور، مراقبت در منزل، تاسیس کلینیک‌ها و مراکز مخصوص بیماری‌های غیرواگیر، اولویت بندی بیماران و تغییر طول دوره مراقبت‌ها ارائه این خدمات را بهبود بخشید.

کلیدواژه‌ها: مراقبت‌های بهداشتی اولیه، بیماری‌های غیرواگیر، پاندمی کووید-۱۹، ایران